

Poslanica Galatima

Pavlov pozdrav crkvama u Galatiji

¹ Pavle, apostol, čije poslanje ne dolazi od ljudi, niti preko ljudi, već posredstvom Isusa Hrista i Boga Oca koji ga je vaskrsao iz mrtvih,

² zajedno sa ostalom braćom koja su sa mnom, pozdravlja crkve u Galatiji:

³ Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospoda Isusa Hrista,

⁴ koji je po volji Boga i Oca našega predao sebe za naše grehe da nas izbavi od sadašnjeg zlog sveta.

⁵ Njemu pripada slava od sad i doveka. Amin.

Nema drugog evanđelja

⁶ Čudim se da se tako brzo odvraćate od onoga koji vas je pozvao Hristovom milošću, te se okrećete nekoj drugoj radosnoj vesti.

⁷ U stvari, nema druge Radosne vesti, ali ima onih koji vas zbunjuju i hoće da vas odvrate od Radosne vesti o Hristu.

⁸ Međutim, ako bismo vam mi, ili ako bi vam anđeo s neba propovedao radosnu vest koja je u suprotnosti sa onom koju smo vam mi propovedali, neka bude proklet!

⁹ Što sam rekao, reći će opet: ako neko propoveda radosnu vest koja je u suprotnosti sa onom koju ste prihvatili, neka bude proklet!

¹⁰ Da ja možda ne uveravam ljudi ili Boga? Ili se možda trudim da ugodim ljudima? Kada bih ugađao ljudima, ne bih bio Hristov sluga.

Kako je Pavle postao apostol

11 Dajem vam na znanje, braćo, da Radosna vest koju sam vam propovedao ne potiče od čoveka.

12 Ja je, naime, nisam primio od nekog čoveka, niti me je neko naučio, već mi ju je Isus Hristos objavio.

13 Vi ste već čuli o mom nekadašnjem načinu života u judaizmu, kako sam preko svake mere progonio Crkvu Božiju i pustošio je,

14 tako da sam u preteranoj odanosti otačkom predanju prevazišao u judaizmu mnoge vršnjake među svojim narodom.

15 Ali kada se svidelo Bogu, koji me je izabrao još od majčine utrobe i pozvao svojom milošću,

16 da mi otkrije svoga Sina, da bih ga navestio mnogobоšćima, nisam se ni sa kim posavetovao,

17 niti sam otišao gore u Jerusalim k onima koji su pre mene bili apostoli. Umesto toga, otišao sam u Arabiju, pa se vratio u Damask.

18 Onda sam nakon tri godine otišao gore u Jerusalim da se vidim s Kifom, pa sam ostao kod njega petnaest dana.

19 Od ostalih apostola nisam video nikog drugog osim Jakova, brata Gospodnjeg.

20 Pred Bogom kažem: ovo što pišem nije laž.

21 Zatim sam došao u sirijske i kilikijske krajeve.

22 Tada još nisam bio lično poznat Hristovim crkvama u Judeji.

23 One su jedino čule da: „Onaj koji nas je progonio sada propoveda veru koju je nekada uništavao“,

24 pa su slavili Boga radi mene.

2*Pavla priznaju ostali apostoli*

¹ Onda sam nakon četrnaest godina ponovo otišao u Jerusalim sa Varnavom. Sa sobom sam poveo Tita.

² Otišao sam gore po otkrivenju, pa sam istaknutijima nasamo izložio Radosnu vest koju propovedam mnogobošćima, da ne ispadne da se trudim, ili da sam se trudio uzalud.

³ Pa ni Tit, koji je bio sa mnom, iako Grk, nije morao da se obreže

⁴ zbog lažne braće koja su se tajno uvukla među nas da uhode našu slobodu koju imamo u Hristu Isusu, želeći da nas učine robovima.

⁵ Ovima se ni za čas nismo pokorili, da bismo istinu Radosne vesti sačuvali za vas.

⁶ Što se tiče onih koji su važili za starešine (ko god da su bili, nije mi bilo važno, jer Bog ne gleda ko je ko), oni nisu ništa dodali.

⁷ Naprotiv, videli su da me je Bog pozvao da propovedam Radosnu vest neznabоšćima, kao što je Petra pozvao da propoveda obrezanima.

⁸ Naime, Bog koji je osposobio Petra da bude apostol Jevrejima, osposobio je i mene da budem apostol neznabоšćima.

⁹ Kada su Jakov, Kifa, Jovan i starešine koje su važile za stubove Crkve, uvidele da mi je Bog ukazao tu milost, pružile su desnice meni i Varnavi u znak zajedništva, da mi idemo među mnogobošce, a oni među obrezane.

¹⁰ Tražili su jedino da se sećamo siromašnih, što sam se baš i trudio da činim.

Pavle kori Petra u Antiohiji

11 A kada je Kifa došao u Antiohiju, javno sam mu se suprotstavio, jer je zaslužio osudu.

12 Naime, pre nego što su došli Jakovljevi poslanici, on je jeo sa neznabوćima. Ali kada su oni došli, on se povukao i odvojio od neznabоžaca, plašeći se obrezanih.

13 U tom licemerju pridružili su mu se i ostali Jevreji, tako da je i Varnava bio zaveden time.

14 Ali, kada sam video da se ne ponašaju u skladu sa istinom Radosne vesti, rekao sam Kifi pred svima: „Kad ti, koji si Jevrejin, živiš kao neznabоžac, a ne kao Jevrejin, kako možeš da prisiljavaš neznabоće da žive kao Jevreji?“

15 Mi smo po rođenju Jevreji, a ne „neznabоžаčki grešnici.“

16 Ipak, znamo da čovek ne postaje pravedan *pred Bogom* vršenjem odredbi Zakona, nego samo verom u Isusa Hrista. Na isti način smo i mi poverovali u Hrista Isusa, da se nađemo pravedni *pred Bogom* verom u Hrista, a ne vršenjem odredbi Zakona. Jer vršenjem odredbi Zakona niko neće postati pravedan.

17 Ako se, dakle, mi koji tražimo da budemo opravdani u Hristu nađemo kao „grešnici“, znači li to da Hristos služi grehu? Nikako!

18 Jer, ako ponovo zidam ono što sam srušio, pokazujem da sam prestupnik *Zakona*.

19 Ja sam, naime, putem Zakona umro za Zakon, da bih za Boga živeo. S Hristom sam razapet.

20 Zato ne živim više ja, nego Hristos živi u meni. A život koji sad živim u telu, živim verom u Sina

Božijega, koji me je zavoleo i dao svoj život za mene.

²¹ Zato ne odbacujem Božiju milost. Jer, ako Zakon dovodi do pravednosti *pred Bogom*, onda je Hristos uzalud umro.

3

Čovek se ne opravdava Zakonom nego verom

¹ O, nerazumni Galati, ko vas je opčinio? Pa pred vašim očima je Isus Hristos naslikan kao razapeti!

² Hteo bih samo da znam ovo: jeste li primili Duha vršenjem Zakona ili time što ste poverovali u ono što ste čuli?

³ Zar ste toliko nerazumni? Počeli ste Duhom, a sad završavate telesnošću.

⁴ Zar ste uzalud toliko toga iskusili? Osim ako to nije bilo uzalud.

⁵ Zar Bog koji vam daje Duha i čini čudesa među vama, čini to zbog *toga što vršite* Zakon ili *zato što ste* poverovali u ono što ste čuli?

⁶ Isto tako je i Avraham „poverovao Bogu, pa mu je to uračunato u pravednost.“

⁷ Znajte, dakle, da su oni koji veruju Avrahamovo potomstvo.

⁸ Pismo je, evo, predvidelo da će Bog verom učiniti pravednima neznabošce. Bog je, naime, unapred objavio Avrahamu: „Po tebi će biti blagosloveni svi narodi.“

⁹ I kao što je Avraham poverovao, *te primio blagoslov*, tako i oni koji veruju primaju blagoslov.

¹⁰ Jer, oni koji se oslanjaju na vršenje odredbi Zakona - pod kletvom su. *U Pismu* je napisano: „Proklet bio svaki koji ne bude ispunjavao sve što je napisano u knjizi Zakona, i vršio ih.“

11 Dakle, jasno je da vršenjem Zakona niko ne može postati pravedan pred Bogom, jer, „Pravednik će živeti od vere.“

12 A Zakon nema ništa zajedničko sa verom, jer, „Ko ih vrši, po njima će steći život.“

13 Međutim, Hristos nas je otkupio od kletve Zakona, uzevši na sebe kletvu radi nas. Napisano je, naime: „Proklet svako ko je obešen o drvo.“

14 To je učinio da bi mnogobošci primili Avrahamov blagoslov posredstvom Hrista Isusa, te da verom primimo obećanje Duha.

Uloga Zakona

15 Braćo, dajem vam primer iz ljudskog iskustva; kad neko ostavi punopravni testament, niko ne može da ga poništiti, niti da mu doda nešto.

16 Bog je, dakle, dao obećanja Avrahamu i njegovom potomstvu. Ne kaže „i potomcima“, u množini, nego u jednini: „tvome potomstvu“, a to je Hristos.

17 Time želim da kažem sledeće: Bog je sklopio savez sa Avrahamom, ali Zakon koji je došao četiri stotine trideset godina nakon toga ne poništava taj savez, niti ukida njegova obećanja.

18 Jer, ako se nasledstvo stiče vršenjem Zakona, onda više ne potiče od obećanja. Ali Bog je dao nasledstvo Avrahamu na osnovu obećanja.

19 Čemu onda služi Zakon? Pridodan je da pokaže šta je prestup, dok ne dođe Avrahamov potomak kome je obećanje dano, i uveden posredstvom anđela preko posrednika.

20 Međutim, posrednika nema gde je samo jedan, a Bog je jedan.

21 Protivi li se, dakle, Zakon Božijim obećanjima? Nikako! Jer ako je Zakon, koji je dan, bio u stanju da donese život, onda bi pravednost dolazila od Zakona.

22 Ali Pismo je proglašilo sve ljude grešnicima, da se na osnovu vere u Isusa Hrista da ono što je obećano onima koji veruju.

23 Pre nego što je došla vera, Zakon nas je čuvao kao zatvorenike za veru koja je imala da se objavi.

24 Tako je Zakon postao naš odgojitelj za Hrista, da bismo verom stekli pravednost *pred Bogom*.

25 Ali, pošto je nastupila vera, nismo više pod stegom odgojitelja.

26 Stoga ste svi deca Božija posredstvom vere u Hrista Isusa.

27 Jer, svi vi koji ste se u Hrista krstili, u Hrista ste se obukli.

28 Zato nema više ni Jevrejina ni Grka, ni roba ni slobodnoga, nema više ni muško ni žensko, jer ste svi jedno u Hristu Isusu.

29 Ako, dakle, pripadate Hristu, onda ste Avrahamovo potomstvo, naslednici po obećanju.

4

1 Recimo to ovako: dok god je naslednik maloletan, uopšte se ne razlikuje od roba, iako je vlasnik svega.

2 On je pod starateljima i upraviteljima sve do dana koji je odredio njegov otac.

3 Tako je i sa nama: kada smo bili maloletni, bili smo potčinjeni silama ovoga sveta.

4 A kada je nastupilo pravo vreme, poslao je Bog svoga Sina koga je žena rodila. On je živeo pod Zakonom,

5 da bi otkupio one koji su pod Zakonom, da postanemo deca *Božija*.

6 A pošto ste deca, posla Bog Duha svoga Sina u naša srca, koji kliče: „Ava, Oče!“

7 Stoga nisi više rob, nego sin; a ako si sin, onda si i subaštinik nasledstva koje je Bog pripremio.

8 Nekada, dok još niste poznavali Boga, robovali ste bogovima koji po svojoj prirodi to nisu.

9 A sada, kada ste upoznali Boga, u stvari, kad je Bog upoznao vas, kako možete da se ponovo vraćate nemoćnim i jadnim silama ovoga sveta, kome ponovo hoćete da robujete?

10 Vi pomno pazite na dane, mesece, godišnja doba i godine.

11 Plašim se da sam se uzalud trudio za vas.

12 Braćo, molim vas, budite kao ja, jer sam i ja kao vi. Ništa mi niste učinili nažao.

13 Znate da sam bio bolestan kada sam vam prvi put propovedao Radosnu vest.

14 Pa iako je moje telesno stanje bilo iskušenje za vas, vi me niste ni prezreli ni odbacili, nego ste me primili kao Božijeg anđela, kao Hrista Isusa.

15 Gde je, dakle, vaše blaženstvo? Uveren sam, naime, da biste, kada bi to bilo moguće, izvadili svoje oči i dali ih meni.

16 Zar sam postao vaš neprijatelj govoreći vam istinu?

17 *Ti ljudi* pokazuju revnost za vas, ali ne iz dobrih *namera*. Naime, oni žele da vas odvoje od *mene*, da biste vi revnovali za njih.

18 Dobro je da budete revnosni, ali za dobre *stvari*, i to uvek, a ne samo kad sam ja kod vas.

19 O, deco moja! Ponovo vas s mukama rađam dok se Hristos ne uobiči u vama.

20 Kako bih htelo da sam sad kod vas, pa da izmenim svoj glas, jer ne znam šta da radim s vama.

21 Sada mi recite, vi što hoćete da se podložite Zakonu: zar ne čujete šta Zakon govori?

22 Napisano je da je Avraham imao dva sina. Jednoga je rodila robinja, a drugoga slobodna.

23 Ali onaj kojeg je rodila robinja, rođen je na prirodan način, a onaj koga je rodila slobodna, na osnovu *Božijeg obećanja*.

24 Sve je to slikovito rečeno, a znači ovo: ove dve žene predstavljaju dva saveza. Prvi je sa gore Sinaj i on rađa za ropstvo, i to je Agara.

25 Agara predstavlja goru Sinaj u Arabiji, koja odgovara današnjem Jerusalimu, a on je zajedno sa svojom decom u ropstvu.

26 Ali zato je nebeski Jerusalim slobodan, i on je naša majka.

27 Jer je napisano:
 „Raduj se, nerotkinjo, koja ne rađaš,
 podvriskuj kličući,
 ti što muke porođajne ne trpiš,
 jer više dece ima samotna,
 nego ona koja ima muža.“

28 Vi ste, braćo, poput Isaka, deca obećanja.

29 No, kao što je onaj koji je rođen na prirodni način gonio onoga koji je rođen na osnovu *obećanja* Duha, tako je i danas.

30 Ali, šta Pismo kaže:

„Oteraj sluškinju i njenog sina,
jer sin sluškinje neće deliti nasledstvo
sa sinom slobodne.“

³¹ Zato, braćo, nismo deca robinje, nego deca slobodne.

5

Prava sloboda

¹ Hristos nas je oslobođio da živimo u slobodi. Zato čvrsto stojte i ne potčinjavajte se opet ropskom jarmu.

² Evo ja, Pavle, kažem vam: ako se obrežete, Hristos vam nije ni od kakve koristi.

³ Ponovo upozoravam svakog čoveka koji hoće da se obreže: ako se obreže, dužan je da izvrši sav Zakon.

⁴ Odvojili ste se od Hrista, vi koji hoćete da postanete pravedni *pred Bogom* vršenjem Zakona; otpali ste od milosti.

⁵ Jer mi, *vođeni* Duhom, po veri željno iščekujemo pravednost kojoj se nadamo.

⁶ Naime, u Hristu Isusu ništa ne vredi ni obrezanje, ni neobrezanje, nego vera koja deluje kroz ljubav.

⁷ Dobro ste trčali; ko vas je sprečio da budete poslušni istini?

⁸ Taj podsticaj ne dolazi od *Boga* koji vas poziva.

⁹ Malo kvasca ukiseli sve testo.

¹⁰ Pouzdajem se u vas u Gospodu da ni vi nećete drugačije misliti. A onaj koji vas zbunjuje, podneće kaznu.

¹¹ Ali ako ja, braćo, propovedam da je obrezanje *neophodno*, zašto sam još uvek progonjen? U tom

slučaju govor o krstu ne bi predstavljaо nikakvu prepreku.

¹² O, kad bi se uškopili ti što vas zbumuju!

¹³ Braćo, pozvani ste *da živite* u slobodi, ali ne dozvolite da vaša sloboda bude izgovor *da udovoljavate* grešnoj prirodi, nego ljubavlju služite jedni drugima.

¹⁴ Jer sav Zakon nalazi svoje ispunjenje u jednoj jedinoj zapovesti: „Voli bližnjega svoga kao samoga sebe.“

¹⁵ Ako se, dakle, međusobno ujedate i izjedate, pazite da se ne istrebite.

Život po Duhu

¹⁶ Kažem vam: živite po Duhu, pa nećete uđovljiti onome što vaša grešna priroda hoće.

¹⁷ Jer grešna priroda želi ono što se protivi Duhu, a Duh želi ono što se protivi grešnoj prirodi. Ovo dvoje se protive jedno drugom, te ne činite ono što hoćete.

¹⁸ Ali, ako vas Duh vodi, niste više pod Zakonom.

¹⁹ A dela grešne prirode su poznata: blud, nečistota, razvrat,

²⁰ idolopoklonstvo, vračarstvo, neprijateljstva, svađa, pakost, bes, ljubomora, razdori, podele,

²¹ zavist, pijanke, pirovanja i stvari slične ovima. Što sam vam rekao ranije, to vam govorim i sad: oni koji čine takve stvari neće uzeti učešća u Carstvu Božijem.

²² A plod Duha je: ljubav, radost, mir, strpljivost, čestitost, dobrota, vera,

²³ krotkost, uzdržljivost. Protiv ovih nema Zakaona.

24 Oni koji pripadaju Hristu, razapeli su svoju grešnu prirodu sa strastima i požudama.

25 Ako smo, dakle, dobili život posredstvom Duha, onda i živimo po *vodstvu* Duha.

26 Ne budimo umišljeni, ne izazivajmo jedni druge, ne zavidimo jedni drugima.

6

1 Braćo, ako se neko zatekne u kakvom prestupu, vi duhovni ispravite takvog u duhu krotkosti, pazeći da i sami ne podlegnete iskušenju.

2 Nosite bremena jedan drugoga, pa ćete tako ispuniti Hristov zakon.

3 Jer ako neko misli da je nešto, a nije ništa, samoga sebe vara.

4 Svako neka preispita svoje ponašanje, ne poredeći se sa drugima. Tada neka se hvali pred sobom.

5 Jer svako treba da nosi teret odgovornosti za sebe.

6 Ko prima pouku iz *Božije* reči, neka sva dobra deli sa svojim učiteljem.

7 Ne varajte se; Bog se ne da ismejavati. Jer šta ko seje, to će i žeti.

8 Naime, ko seje u svoju grešnu prirodu, od grešne prirode će požnjeti propast. A ko seje u Duh, od Duha će požnjeti večni život.

9 Neka vam ne dojadi da činite dobro, jer ćemo u svoje vreme požnjeti žetvu, ako ne malakšemo.

10 Stoga, dakле, dok još imamo vremena, činimo dobro svim ljudima, a pogotovo svome rodu po veri.

Zaključak i pozdrav

11 Vidite kolikim vam slovima svojeručno pišem.

12 Oni koji hoće da se hvale sami sobom, teraju vas da se obrežete, samo da ne bi bili progonjeni zbog Hristovog krsta.

13 Naime, čak ni oni koji su obrezani, ne izvršavaju Zakon, nego samo hoće da se hvale time što ste se na njihov nagovor obrezali.

14 A od mene daleko bilo da se hvalim nečim drugim osim krstom našega Gospoda Isusa Hrista, čijim je posredstvom svet umro za mene, i ja za svet.

15 Jer, nije važno ni obrezanje ni neobrezanje, nego novo stvorenje.

16 A svima koji se drže ovog pravila, mir i milosrđe, zajedno sa svim Božijim Izrailjem.

17 Ubuduće neka me niko ne uznemirava, jer ja na svom telu nosim oznake* Isusove.

18 Braćo, milost Gospoda našega Isusa Hrista neka bude sa vašim duhom! Amin.

* **6:17 Oznake** se odnose na rane, ili ožiljke na telu apostola Pavla, koje je zadobio propovedajući evanđelje.

**Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava
The Holy Bible in the Serbian language, Latin script:
Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava**

copyright © 2005 2017 Biblica, Inc.

Language: Српски/ Srpski (Serbian)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Ovo Sveti pismo ili „Delo“ je dostupna pod međunarodnom licencom Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 (CC BY-SA). Da biste videli ovu licencu, posetite <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> ili pošaljite pismo na adresu: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SAD.

“Biblica” je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc. Svaki put kada koristite žig Biblica®, morate da imate pisano dozvolu od Biblica, Inc. Imate dozvolu da kopirate i distribuirate ovo delo, sve dok ga ne menjate i zadržavate naslov kakav jeste, koji uključuje zaštićeni znak „Biblica®“. Promena ili prevođenje ovog dela će stvoriti izvedeno delo, koje će zahtevati da uklonite zaštićeni znak Biblica®. Kada objavite ovo izvedeno delo, morate da navedete koje ste promene napravili tamo gde ljudi mogu da ih vide, na primer na internet stranici. Takođe, morate da pokažete odakle je originalno delo: „Originalno delo Biblica, Inc. je besplatno dostupno na www.biblica.com fi <https://open.bible>.“

Bez obzira da li koristite ovo delo bez promena ili napravite izvedeno delo, izjava o autorskim pravima mora da bude navedena na naslovnoj strani ili strani o autorskim pravima dela/proizvednog dela na sledeći način:

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Takođe, morate da ponudite svoj izvedeni rad koristeći istu licencu (CC BY-SA) i pravila.

Ukoliko želite da obavestite Biblicu, Inc. u vezi sa vašim prevodom ovog dela, molimo vas da nas kontaktirate na <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> | <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Novi srpski prevod, slobodna prava™

Autorska prava © 2005, 2017 Biblica, Inc.

Biblica® Open New Serbian Translation™

Copyright © 2005, 2017 by Biblica, Inc.

„Biblica“ je zaštićeni znak registrovan od strane Biblica, Inc u Zavodu za patente i žigove Sjedinjenih Američkih Država. Koristi se sa dozvolom.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at open.bible/contact-us.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 21 May 2025

b57e665f-db1e-586a-8f9f-488f99e19ac3